

Florimond Desprez: 192 let šlechtění

**FLORIMOND
DESPREZ**

Francouzská šlechtitelská firma Florimond Desprez již od roku 1830 sídlí v městě Cappelle-en-Pévéle na severu Francie, blízko Lille. Je to rodinná a nezávislá společnost, která odrůdy nejen šlechtí, ale zároveň je i výrobcem osiv a dává své odborné znalosti do služeb všech odvětví zemědělství a všem oblastem světa. Skupina Florimond Desprez je jedním ze světových lídrů v oblasti semen řepy a je jednou z předních evropských společností vyrábějících osiva obilovin. Je také významným hráčem na trhu sadbových brambor v Evropě. Skupina působí v 65 zemích a pracuje v ní více než 1 200 zaměstnanců.

V roce 1811 se majitelem zemědělské farmy v Cappelle-en-Pévéle stal Jean-Baptiste Desprez. Kontinentální blokáda, kterou nařídil Napoleon I., připravila Francii o třtinový cukr. Císař vybídl zemědělce k produkci cukrové řepy a nařídil její pěstování ve Francii na 32 tis. ha. Jean-Baptiste využil této příležitosti a pustil se do produkce semen cukrové řepy, která dodával pěstitelům. V roce 1830 proto založil společnost „Desprez frères“ („bratři Desprez“). Kolem roku 1850 Florimond, syn Jean-Baptiste, převzal

Obr. 1. Odrůda FD Baseball, odolná k hádákům, se vyznačuje zdravými porosty

firmu po svém otci a rozvinul výzkum a aktivity pro šlechtění odrůd. Florimond zasvětil svůj život analýze rostlin a semen. Byl jedním z prvních, kdo následoval myšlenky Louise de Vilmorina o provádění genealogické selekce. V roce 1856 spolupracoval s Louistem Pasteurem a poté s Charlesem Violettem, jeho nástupcem. Oba byli děkany fakulty přírodních věd a chemie pro zemědělství. V té době také vyvinuli první chemickou metodu pro stanovení cukernatosti řepy. Pozoruhodné výsledky dosažené Florimondem a množstvím článků, které publikoval, mu získaly oprávněnou proslulost ve Francii i v Evropě. Když Florimond v roce 1900 zemřel, jeho manželka Marie-Eugénie převzala vedení společnosti a přejmenovala ji na „Florimond Desprez Veuve et Fils“. Tento název se již nikdy nezměnil. Z generace na generaci potomci přebírali pochodeň rodinného podniku, aby prosperoval. Dnes jsou Bruno a François Desprez pátou generací, která vede skupinu. Florimond a Marin, synové François, vstoupili do společnosti a představují již 6. generaci. Tvorba odrůd a inovace zůstaly hlavním předmětem podnikání společnosti.

K počátečnímu šlechtění odrůd cukrové řepy během několika let přibýlo šlechtění pšenice a dalších plodin. V dnešní době je firma zaměřena především na pšenici ozimou, cukrovou řepu, pšenici tvrdou, ječmen jarní, tritikále, hrách ozimý, lupinu, krmnou řepu a průmyslovou čekanku. V dceřině firmě Germicopa pak na konzumní a průmyslové brambory. Skupina Florimond Desprez vytváří nové, vysoce výkonné odrůdy polních plodin, tak aby vyhověla potřebám zemědělců, průmyslových zpracovatelů, spotřebitelů i životního prostředí. Tyto odrůdy jsou inovativní z hlediska agronomické, nutriční či technologické kvality. Lépe se přizpůsobují svému životnímu prostředí nebo změně klimatu.

Každý rok skupina vytvoří 100 nových odrůd polních plodin, přizpůsobených rozdílným zemědělským modelům a územím po celém světě. Ve vybraných zemích Florimond Desprez vlastní 18 výzkumných a šlechtitelských stanic, které přesně reprezentují klimatické a půdní podmínky, spektrum chorob a škůdců i potřeby průmyslu, tak odlišné na jednotlivých územích. Výběr správné odrůdy vždy vyžaduje přizpůsobení danému místu. Proto může skupina Florimond svým zákazníkům a zemědělskému sektoru nabízet odrůdy odpovídající místnímu kontextu.

Firma vstoupila do České republiky v roce 1992, kdy založila svou filiálku Francotchéque Agricole ve spolupráci se třemi dalšími firmami působícími v zemědělství. Počáteční činností FTA bylo pěstování a hlavně sklizeň cukrové řepy pro cukrovar TTD Dobrovice. V roce 1995 byla zaregistrována první odrůda cukrové řepy – Cléo. Po ní následovala Amélie a další odrůdy. V té době představovaly špičku sortimentu ve výnosu polarizačního cukru. Ovšem vzhledem k nižší výtěžnosti cukru je postupně cukrovarnické společnosti vyřadily z nabídky. Firma FTA Dobrovice se od roku 2001 věnovala prodeji osiv jiných plodin a ve Francii Florimond Desprez zahájil šlechtění nové generace cukrovky s parametry výrazně zaměřenými na kvalitu. Výsledkem byla v roce 2009 odrůda Danube, která se začala v sezoně 2010 prodávat. Stala se, jako NC typ, etalonem vysoké cukernatosti a výtěžnosti bílého cukru v registračních pokusech ÚKZÚZ.

V roce 2010 převzala zastoupení Florimond Desprez pro ČR česká šlechtitelská firma SELGEN, a. s. Postupně byly uváděny na trh další odrůdy, stále zaměřené především na kvalitu, se středními výnosy kořene. Poslední z tohoto směru šlechtění je Mesange, kterou stále zemědělci preferují pro začátek sklizně. Přestože byla registrována již v roce 2014, dosáhla v roce 2021 hodnoty tříletého indexu 101. V roce 2016 byla uvedena na trh nová řepa normálního až výnosového typu, navíc tolerantní

k nematodům, FD Slide. Po ní následovaly další, zaměřené jako N-NV typ, který zemědělci nejvíce požadují.

V roce 2011 vyhlásila firma Florimond Desprez zahájení desetiletého výzkumného programu AKER. Podílejí se na něm kromě FD i GEVES, ITB, INRA a dalších osm firem a univerzit. Program si vzal za cíl provést novou diverzifikaci genetických zdrojů a položit základy pro šlechtění odrůd nového typu. Bylo celosvětově odebráno 10 000 genetických vzorků rostlin rodu *Beta*. Z nich zvoleno 3 000 vzorků a postupnými analýzami byl výběr zúžen na 15 jedinců, kteří pokrývají celé genové spektrum rodu *Beta*. S nimi bylo zahájeno křížení současných elitních materiálů. Výsledkem budou odrůdy s vlastnostmi, které se zaměří zejména na:

- vyšší výnos polarizačního cukru z hektaru,
- odolnost k chorobám, zvláště cercosporióze, virové žloutence, napadání kořenů houbami a nematody,
- vyšší mrazuvzdornost a suchovzdornost,
- delší skladovatelnost bulev.

Aktuálně nabízený sortiment pokrývá veškeré požadavky zemědělců v klasických odrůdách:

- MESHANGE – odrůda NC-C typu. I když jde již o nejstarší registrovanou odrůdu cukernatého typu v sortimentu, stabilně obsazuje nejvyšší příčky ve výnosu bílého cukru. V pokusech SDO 2021, tříletém indexu, dosáhla na 3.–4. místo s výsledným indexem 101. U Meshange je špičková zejména výtěžnost bílého cukru, která byla nejvyšší ze všech zkoušených odrůd – 103,7 %. V cukernatosti obsadila druhé místo – 102,7 %. Meshange je diploidní odrůda tolerantní k rizománii. Největší předností je její odolnost k suchu a velmi krátká vegetační doba. Již v druhém týdnu září dosahuje vysoké cukernatosti a výtěžnosti, takže je cukrovary doporučována pěstitelům pro pole, která budou sklížena jako první. Právě tak je ideální pro případné přesevy poškozených porostů, protože jako jedna z mála dokáže jarní časovou ztrátu do sklizně vykompenzovat. Důležitý je i velmi dobrý zdravotní stav listového aparátu. V pokusech i praxi se projevuje nadprůměrná odolnost proti cercosporióze. Oproti původně nejčukernatější odrůdě Oceanite má nespornou výhodu: v polovině října neukončuje vegetaci, ale až do poloviny listopadu stále přirůstá kořen i cukernatost. Plně tak může konkurovat i odrůdám normálního až výnosového typu.
- FD DRIFT – odrůda NV typu. Jedná se o diploidní odrůdu tolerantní k rizománii. Její mimořádná výkonnost, kterou zemědělci oceňují, je postavena hlavně na výnosu kořene. Při registračním řízení dosáhl 107,1 %. To ovšem neznamená, že by cukernatost byla na nízké úrovni, jak tomu je u některých konkurenčních odrůd. FD Drift má velmi vyvážené vlastnosti. V pokusech pro Seznam doporučených odrůd 2021 byl nejvýkonnější odrůdou sortimentu s indexem 102,2. Výnos kořene byl 106,0 %, cukernatost 99,3 % a výnos polarizačního cukru 105,3 %. Pěstitelé tak dostali vysoce výkonnou odrůdu, kterou lze sklízet od začátku října do konce kampaně se stále narůstajícím profitem z hektaru. Je tedy skutečně řepou, která dokáže na poli akcelarovat. Mimo jiné jí ve výkonech pomáhá i její nadprůměrný zdravotní stav.
- FD BASEBALL – odrůda N-NV typu. Je to řepa nového směru šlechtění, tolerantní k nematodům. Byla registrovaná v roce 2019 po tříletém zkoušení jako nejvýkonnější odrůda sortimentu ČR. Dosáhla výnosu bílého cukru v ošetřené variantě neuvěřitelných 104,4 %, když následující z registrovaných odrůd měla pouze 101,0 %. Celkový index u FD Baseball byl 102,

Obr. 2. První odrůda SMART od Florimond Desprez je již letos zařazena do poloprovozních pokusů

následující odrůdy měly 100,6 a níže. Vysokého výnosu cukru z hektaru dosahuje především výnosem kořene (103,9 %) a vyváženou cukernatostí (99,7 %). Také výtěžnost cukru plně uspokojuje požadavky cukrovarů – v registračním řízení dosahovala 99,9 %. Vzhledem k těmto parametřům je odrůda FD Baseball určená pro sklizeň od poloviny září až do ukončení vyorávky. V průběhu vegetace má trvalé přírůstky hmotnosti i cukernatosti. Delší dobu pěstování umožňuje i výborný zdravotní stav, kdy porosty bývají minimálně napadeny cercosporiózou.

Výhled pro rok 2023 a další je z pohledu Florimond Desprez velmi optimistický. V letošním roce završí druhý rok zkoušek **první odrůda CONVISO SMART** firmy Florimond Desprez. Podle dosavadních výsledků můžeme předpokládat, že bude zapsána do Společného katalogu odrůd EU a již v lednu 2023 ji budeme moci nabízet českým pěstitelům. Tím bude pokryta mezera našeho sortimentu. Ta byla vynucena i licenční ujednáním firem KWS a Bayer o podmínce umožnění vstupu SMART odrůd dalších firem na český trh se zpožděním dvou let. Ovšem ani v klasických odrůdách se pokrok nezastavil. Kromě plevelů bude pravděpodobně české řepářství čelit dalším výzvám. Jednou z nich je možnost rozšíření SBR („Syndrom basse richesse“ – syndrom nízké cukernatosti) na naše území. Přenašečem této bakteriální choroby jsou křísí, kteří po životním cyklu na obilovinách v dalším roce infikují cukrovou řepu. Cukernatost na napadených polích se sníží až na pouhých 15 %. V některých zemích je již SBR pro řepářství skutečnou hrozbou. V současné době je v podstatě jediným řešením pěstování tolerantních odrůd. Odrůdu s touto tolerancí již máme druhým rokem ve zkouškách ÚKZÚZ a vzhledem k dosavadním výsledkům je reálný předpoklad k letošní registraci na prodej prvního osiva v příštím roce. Další připravovanou novinkou je odrůda tolerantní k rizoktónii nové generace. Proti kontrolní odrůdě dosáhla loni výnosu polarizačního cukru 111,8 %. Z dalších odrůd připravených k registraci jsou to novinky s vysokou odolností k cercosporióze a jedna zároveň i k hárádkům.

Předpokládáme, že pro naše zemědělce budeme schopni prostřednictvím cukrovarů opět nabídnout celé široké portfolio odrůd, které vyhoví všem požadavkům na výkon, zdravotní stav, odolnost ke škůdcům i toleranci k herbicidům.

Miroslav Vrabec